

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Renolde/Fransa – 5608/05

Karar 16.10.2008 [5. Daire]

Madde 2

Pozitif yükümlülükler

Akıl hastası bir tutuklunun hücre cezasını çektiği sırada intihar etmesi: *İhlal*

Madde 3

Aşağılayıcı muamele

İnsanlık dışı muamele

Akıl hastası tutuklunun kırk beş gün hücre cezası çekmesi: *İhlal*

Olaylar: Başvurucunun erkek kardeşi tutuklanmıştır. Tahkikat hâkiminin talebiyle hazırlanan bir bilirkişi raporu tutuklunun psikolojik problemleri olduğu sonucuna ulaşmıştır. Tutuklu başka bir cezaevine transfer edilmiştir. Tutuklunun kişisel fişi tutukluyu normal bir insan olarak tanımlıyor ve sinirleri yatıştırıcı ilaç aldığından bahsediyordu. Ancak tutuklu iki gün sonra bileğini kesmek suretiyle intihar girişiminde bulunmuştur. Acil psikiyatrik müdahale ekibi tutukluda şiddetli bir saçmalama dalgası tespit etmiş ve buna uygun bir tedavi yazmıştır. Bu tedavi çerçevesinde tutukluya haftada iki defa ilaç verilmiş ancak bu ilaçları gerçekten alıp almadığı kontrol edilmemiştir. Sonra tutuklu Bölge Mediko–Psikoloji Servisi'ne sevk edilmiş ve burada özel bir gözetime tabi tutulan (yani personelin daha sık aralıklarla gelip kontrol ettiği) bir hücreye tek başına yerleştirilmiştir. Ancak tutuklu burada bir gözetmene saldırmış ve bu nedenle 45 gün hücre cezası almıştır. Ertesi gün, tutuklu kız kardeşine artık dayanmadığını ifade eden bir mektup yazmıştır. Bu mektup üzere, tutuklunun avukatı, tahkikat hâkiminden, müvekkilinin psikolojik durumunun hücre cezasını çekmeye müsait olup olmadığını kontrol etmek için psikiyatrik muayeneden geçirilmesini talep etmiştir. Ancak bu muayene yapılmadan tutuklu asılı bir şekilde bulunmuştur. Birkaç gün önce tutukluya birçok günün ilaçları toplu halde verilmiş ancak tutuklunun bu ilaçları aldığına dair hiçbir denetim yapılmamıştı.

Cumhuriyet savcısı yaptığı tahkikat sonucunda olayın intihardan ibaret olduğu ve tutuklunun organizmasında ilaç aldığına dair hiçbir belirtinin bulunmadığı sonucuna varmıştır. Savcı taksirli adam öldürmeyle ilgili bir ceza soruşturması açmıştır. Başvurucunun kız ve erkek kardeşleri bu soruşturmaya müdahil olmuşlardır. Tahkikat hâkimi iki psikiyatrik bilirkişi atamış, bunlar yaptıkları inceleme sonucunda ilgilinin durumunun hücre cezasını çekmeye

uygun olduğu, vücudunda ilaçsal bir madde bulunmamasının kendisine verilen ilaçları isteyerek düzgün bir şekilde kullanmadığından kaynaklandığı ve ilaçlarını almamasının bir delilik anında intihar eylemine geçmesini kolaylaştırdığı tespitinde bulunmuşlardır. Müdahil avukatı, tutukluya yönelik dikkat ve güvenlik yükümlölüklerine uymamalarından, aşırı hassas durumu bilinmesine rağmen hücre cezasına çarptırmak suretiyle tutuklunun hayatını tehlikeye atmaktan ve tehlikedeki bir insanın bilerek yardımına koşmamaktan dolayı, sorumluların taksirli adam öldürmekten yargılanmalarını talep etmiştir. Hâkim tutuklunun uzmanlar tarafından dikkatli bir şekilde izlendiğine, depresyon durumunun varlığını gösterecek belirtilerin bulunmadığına ve intiharın daha çok psikotik bir rahatsızlıktan kaynaklandığına karar vermiş ve dolayısıyla müdahil avukatının talebini reddetmiştir. Savcı kovuşturmayaya yer olmadığına karar vermiş ve bu karar İstinaf mahkemesi tarafından da onaylanmıştır.

Hukuk: Madde 2 – Eldeki bilgilere göre, intihar girişiminden itibaren devlet otoriteleri tutuklunun kendine şiddet uygulamasına yol açabilecek ağır psikolojik sorunları olduğunu biliyorlardı. Durumu değışiklik gösterse de, tutuklunun kısa bir zamanda yeni bir intihar girişiminde bulunması yönünde gerçek bir risk vardı ve dolayısıyla tutukluyu durumunun aniden ağırlaşması ihtimaline karşı sıkı bir gözetim altında tutmak gerekiyordu. Böyle bir tutuklu karşısında, devlet otoritelerinden ilgilinin durumunun tutukluluğun devamına müsait olduğundan emin olmak için çok yerinde tedbirler almaları beklenirdi. Oysaki intihar girişimi ve tutuklunun psikolojik durumu üzerine yapılan teşhislere rağmen, tutuklunun ruh hastalıkları hastanesine yatırılması hiçbir zaman bir seçenek olarak tartışılmamış gibi görünmektedir. Bunun dışında, tutuklunun uygun bir yere sevk edilmemesi karşısında, devlet yetkililerinin, en azından, tutuklunun durumunun ağırlığına uygun bir bakımdan yararlanmasını sağlamaları gerekiyordu. AİHM cezaevi ortamına özgü zorlukları gözden kaçırmamakta ancak açık psikolojik sorunları olan bir tutukluya hiçbir gözetim olmadan ilaçlarını kendisinin almasına izin vermenin uygunluğu konusunda da çok büyük şüpheler taşımaktadır. Tutukluyu intihara sürükleyen nedenleri bilemiyoruz, ancak günlük ilaç tedavisinin gözetim altında yapılmamasının tutuklunun ölümünde katkısı olmuştur. Son olarak, tutuklunun ruhsal durumunun dikkate alınmamış olduğu görünmektedir, çünkü intihar girişiminden üç gün sonra disiplin komisyonu tutukluya en ağır cezayı (kırk beş gün hücre cezası) vermiş ve böylece tutukluyu ziyaret ve her türlü aktiviteden mahrum etmek suretiyle tecrit etmiştir. Bu durum intihar riskinin artmasında etkili olabilecek niteliktedir. Bu unsurların bütününe bakıldığında, devlet otoritelerinin tutuklunun yaşam hakkını koruma pozitif yükümlölüklerini yerine getirmedikleri anlaşılmaktadır.

Sonuç: İhlal (Oybirliğiyle).

Madde 3 – *Keenan/Birleşik Krallık* (n° 27229/95, CEDH 2001 – II, Bilgi notu n° 29) davasında, AİHM psikolojik rahatsızlıkları olan başvurucuya ağır bir disiplin cezası (yedi gün hücrede tecrit cezası ve tutukluluk süresinin yirmi sekiz gün uzatılması) verilmesinin AİHS'nin 3. maddesine aykırı bir muamele oluşturduğuna karar vermiştir. Bu davada tutuklu fiziki ve ruhsal direncini kırmaya elverişli ve açık bir şekilde daha ağır olan bir cezaya çarptırılmıştır. İlgili bu süre boyunca acı ve ıstırap çekmiştir. Hatta tutuklunun ölümünden sekiz gün önceki durumu avukatını o kadar endişelendirmiştir ki avukatı hemen tahkikat hâkimine tutuklunun durumunun hücre cezasını çekmeye müsaade edip etmediğini değerlendirmek için bir bilirkişiyi danışılması talebinde bulunmuştur. Dolayısıyla, böyle bir ceza akıl hastası bir tutukluya gösterilmesi gereken muameleyle uyuşmamakta ve insanlık dışı ve aşığılایıcı bir muamele ve ceza oluşturmaktadır.

Sonuç: İhlal (Oybirliğiyle).

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.